

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

О.А. Прокопчук, к. е. н.

Житомирський національний агроекологічний університет

Подается оцінка та аналіз трудових ресурсів сільськогосподарських підприємств як однієї з основних складових їх потенціалу.

Постановка проблеми. Підґрунтям для відродження та забезпечення економічної стійкості сільськогосподарських підприємств є ефективне використання їх потенціалу, що являє собою інтегровану сукупність ресурсної, організаційної та комунікаційної складових. Організаційний та комунікаційний потенціал підприємств визначається структурою та ефективністю використання їх ресурсного потенціалу. Тому дослідження теоретичних та прикладних аспектів оцінки ресурсного потенціалу агроформувань та його окремих складових є актуальною проблемою, що й обумовлює вибір напрямку наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми формування та використання ресурсного потенціалу аграрних підприємств досить широко вивчалися у працях вітчизняних вчених-економістів, зокрема: В. Андрійчука, І. Баланюка, В. Бесенюка, М. Вишиванюка, М. Маліка, О. Онищенко, В. Юрчишина. Проте, незважаючи на високий ступінь дослідженості, залишається ряд питань, що потребують поглибленого вивчення.

Метою дослідження є ідентифікація сучасних тенденцій та чинників розвитку трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу. Невід'ємною складовою ресурсного потенціалу аграрного сектора країни є його трудові ресурси. Основними чинниками, що визначають рівень забезпеченості

сільськогосподарських підприємств трудовими ресурсами, є зміна кількості трудових ресурсів та потреби виробництва в них.

Згідно з розрахунками, у період 2006–2008 рр. сформувалася тенденція до зниження середньорічної кількості працівників, зайнятих у сільському господарстві України (табл.). Вже у 2008 р. вона становила лише 76,7 % від кількості працюючих у 2006 р.

Таблиця. Забезпеченість сільськогосподарських підприємств трудовими ресурсами

Показник	Рік			2008 р до 2006 р. (%)
	2006	2007	2008	
Середньооблікова кількість найманих працівників, тис. осіб, всього:	910	778	698	76,7
Припадає на 1 працівника:				
с.-г. угідь, га	23,3	27,1	30,1	129,2
основних засобів виробництва, тис. грн	51,8	65,1	80,4	155,2

Джерело: розраховано за даними Головного управління статистики України.

У підприємствах аграрного сектора України з року в рік посилюється тенденція скорочення частки працівників галузі тваринництва (у 2008 р. вона складала 34,8% загальної кількості працівників сільського господарства), що значною мірою є результатом занепаду галузі, а не підвищення рівня її технологічності.

Ефективність сільського господарства в цілому та його окремих структурних одиниць визначається не лише наявністю необхідної кількості працівників, а і їх професійним та кваліфікаційним складом, оптимальністю кадрової структури. На жаль, рівень освіти працівників сільського господарства залишається низьким. Так, у загальній структурі зайнятих частка осіб з базовою та вищою освітою складала в середньому 20,7%. Тобто, майже весь особовий склад працівників сільськогосподарських підприємств формують люди із середньою освітою. Слід зазначити, що у сільськогосподарських підприємствах продовжується процес старіння працівників, про що свідчить подальше скорочення частки молоді та працівників працездатного віку (в середньому до 70,0%) і зростання частки осіб пенсійного віку (до 10,0%).

Негативні тенденції, що стали характерними для розвитку трудового потенціалу аграрного сектора, значною мірою зумовлені відсутністю належного матеріального стимулювання до праці, оскільки сільське господарство належить до галузей з найнижчим рівнем середньомісячної заробітної плати, яка до 2006 р. не досягала рівня законодавчо затвердженого прожиткового мінімуму.

Висновки. Аналіз вищенаведеної інформації дозволяє зробити висновок про те, що сільськогосподарські підприємства не достатньо забезпечені якісними трудовими ресурсами, незважаючи на те що рівень безробіття у сільській місцевості є досить високим. Тому зусилля роботодавців та державних органів влади доцільно було б зосередити на зростанні доходів працівників аграрного сектора і забезпеченні соціальних потреб сільських мешканців.

Список використаних джерел

1. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 3 / Редкол.: В. Мочерний (відп. Ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с.
2. Садыков А.А., Фролова Л.В., Шаруга Л.В. Ресурсный потенциал предприятия: Учебное пособие. – Киев – Донецк: Дон ДУЭТ. – 1998. – С. 11